

- приймати себе і розвивати впевненість у собі;
- розвивати творчі здібності;
- розвивати вміння цілепокладання;
- розвивати відчуття відповідальності;
- формувати вміння для успішного соціального досвіду (соціалізація та здібність до соціальної адаптації) [2, с. 25].

Список літератури:

1. Вивчення особистості підлітка/ [за ред. М.Т.Дригус].– К.: Знання, 1994. – 216 с.
2. Емельянова Е.В. Психологические проблемы современных подростков и их решение в тренинге. – М.: Генезис, 2015. – 376 с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (Курс лекцій). 2-ге вид.: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.
4. Ричкова С.І. Емпатія як чинник ефективного спілкування/ / Газета психолог. – 2015. – № 6. – С. 9-11.

Остапенко Е. О.

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри іноземних мов ФЕФ

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

АДАПТИВНИЙ ТРЕНІНГ ДЛЯ ПЕРШОКУРСНИКІВ

Бажання вчитися завжди відрізняє успішних студентів. Висока мотивація разом із докладеними зусиллями дозволяють їм легше долати перешкоди на освітньому шляху, що сприяє їх ефективності.

Акцентуємо увагу на тому, що умови навчання в професійній школі більшою мірою, ніж у загально-освітній, вимагають від студентів уміння самостійно організувати навчальну діяльність, уміння вчитися, тобто володіти засобами навчально-пізнавальної діяльності у процесі засвоєння знань, умінь, навичок [4, с. 27].

За Е. Ф. Зеєром від початкового етапу залежить результативність навчання у ВНЗ, тому його можна вважати вирішальним періодом формування навчальних умінь. Початковий етап орієнтовно охоплює 1-й рік навчання. Його мета – адаптація випускників шкіл до нових вимог навчання. Для цього необхідно формування таких навчальних умінь як планування і організація свого часу; аналіз навчального матеріалу, аналіз та корекція своєї навчальної діяльності, постановка цілей і обрання шляхів їх досягнення, формування взаємовідносин із студентами та з викладачами; запам'ятовування і відтворення навчального матеріалу, вирішення проблем, які виникають у процесі навчання і т. д.

Початковий етап є базовим для подальшого основного етапу навчання. Ефективному початку цього процесу сприяє проведення розробленого нами адаптивного тренінгу для першокурсників «Мотивація! Час досягнень» (табл. 1).

Цілі тренінгу: сприяти процесу рефлексії, мотивувати до навчання з метою формування готовності студентів до професійного саморозвитку та самовдосконалення.

Адаптивний тренінг для першокурсників «Мотивація! Час досягнень»	
Етап тренінгу/практичні завдання на тренінгу	Результат/завдання етапу
Бесіда «Навчання у ВУЗі. Вимоги та потреби».	З'ясувати та узагальнити: 1) цілі навчання у ВУЗі; 2) цілі студентів та їх очікування.
Аналіз характеристик періоду пізньої юності (18-25 років) [2, с. 249]; [8, с. 29].	Визначити та конкретизувати вікові особливості студентів, проаналізувати кризу ідентичності, що спричинена зміною соціально-професійного становлення особистості.
Адаптація першокурсників до навчання у ВНЗ [1]; [7, с. 228]; [9, с. 30– 38].	Спрямувати на соціалізацію, успішне подолання труднощів, тренування проявів волі студента в різних життєвих ситуація, збереження рівноваги. Сприяти виробленню оптимального режиму цілеспрямованого функціонування особистості в нових умовах.
Мотивація досягнень [2, с. 249]; [6, с. 55-61].	Провести аналіз впливу негативного та позитивного типів мислення на етапи діяльності: цілепокладання, планування, організації, реалізації, критичної оцінки. Сприяти підкріпленню потреби в досягненнях і позитивного ставлення до професії.
Визначення мотиваційної структури особистості за В.К. Горбачевським [8, с. 324],	Визначити вагомість пізнавального мотиву, мотивів досягнення успіху, значущості результату, самооцінки вольових зусиль, самомотивації, особистісний зміст, позитивного
В.А. Семиченко визначення вагомості потреб та їх ієрархії [8, с. 450].	очікування і т.д.
Бесіда «Фактори, які блокують активність та мотивацію» [8, с. 51].	Визначити фактори, які блокують активність та мотивацію. Ознайомити з поняттям «навчена безпомічність» та механізмами її утворення.
Знайомство з самомотивацією та аутометодичною мотивацією [3], [5].	Дослідити механізми та методи самомотивації й аутометодичної самомотивації, стимулювати студентів на роботу в теоретичній, практичній та рефлексивній площинах.
Формування робочого кейсу. Проведення групової рефлексії. Формулювання висновків.	Створити базу улюблених методів самомотивації та аутометодичної мотивації. Підвести підсумки. Провести групову рефлексію. Сформулювати висновки.

Озброєння студентів відповідними вміннями та навичками сприятиме зменшенню стресу від навчання та зниженню тривожності. Визначення факторів, які блокують активність та мотивацію дозволить студентам свідомо ставитися до вищезгаданих процесів і долати прокрастинацію, яка, зазвичай, перешкоджає їм у навчанні.

Список літератури:

1. Варбан Є. О. Особистісна рефлексія як складова процесу подолання криз професійного становлення в студентські роки / Є. О. Варбан // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2011. – Т. 13, ч. 6. – С. 39-47.
2. Восемнадцять програм тренінгов. Руководство для профессионалов. – Под редакцией В. А. Чикер. – СПб.: Речь, 2008. – 368 с.
3. Гиниатуллин И. А. Самостоятельная учебная деятельность по овладению иностранным языком на специальном факультете: учебное пособие к спецкурсу / И. А. Гиниатуллин. – Свердловск: Изд-во ГПУ, 1990. – 93 с.
4. Зеер Э. Ф. Психология профессий: учебное пособие для студентов вузов / Э. Ф. Зеер. – [2-е изд., перераб., доп.]. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – 336 с.

5. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин – СПб.: Питер, 2002 – 512 с.: ил.
6. Селевко Г. К. Реализуй себя / Г. К. Селевко. – Изд. 2-е. – М.: Народное образование, НИИ школьных технологий, 2008. – 112 с. (Серия «Самосовершенствование личности»).
7. Семиченко В. А., Галус А. М. Психология направленности: учеб.-метод. пособие / В. А. Семиченко (общ.ред.). – Хмельницький: ХГПИ, 2003. – 522с.
8. Семиченко В. А. Теоретичні та методичні основи професійного самовиховання студентів ВУЗу: Навчально-методичний посібник / В. А. Семиченко, О. М. Галус, Л. В. Зданевич; [за заг. ред. В. А. Семиченко]. – Хмельницький: ХГПИ, 2001. – 253 с.
9. Тарасова Т. Б. Психологічні особливості студентства: навч.-метод. посіб. для магістрантів / Т. Б. Тарасова; Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми: СумДПУ, 2004. – 47 с.; Серія «Мастера психології»).

Пустовалов І. В.

*старший викладач кафедри загальної та практичної психології,
заступник директора ННІМП з виховної роботи
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
м. Київ, Україна*

ФЕНОМЕН СІМ'Ї ПОВТОРНОГО ШЛЮБУ У КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКІВ

Актуальність дослідження. Одною з основних проблем сучасного суспільства є проблема становлення та збереження сім'ї. Таку увагу до проблем сім'ї зумовлено величезним її значенням як соціального інституту, що визначає спосіб життя людей, якість прийдешніх поколінь, впливає на здоров'я нації та держави загалом.

Актуальною реальністю соціокультурного контексту сучасності є тема сімейних відносин подружжя у повторному шлюбі, який виникає у результаті розпаду сім'ї або смерті когось із подружжя. Це може бути як зареєстрований повторний шлюб, так і спільне проживання партнерів без офіційної реєстрації шлюбу.

Досить значна кількість сьогоднішніх сімей є той чи іншою формою повторного шлюбу, що відіграє істотну компенсуючу роль по відношенню до шлюбів, що розпалися внаслідок розлучення.

У повторних шлюбах є своя специфіка, труднощі й особливості, зумовлені, зокрема, тим, яким чином розпалися попередні відносини: розлучилася людина чи овдовіла, яким був перебіг розлучення, чи вдалося зберегти відносно сприятливі міжособистісні стосунки між подружжям, що розлучилися та ін. Від цього залежить, наскільки швидко вдасться адаптуватися в умовах повторного шлюбу.

Слід зазначити, що ставлення суспільства до повторних шлюбів неоднозначне, часто особливості повторного шлюбу ігноруються, що створює чимало проблем та труднощів, унаслідок чого два з трьох повторних шлюбів розпадається через труднощі адаптації подружжя друг до друга та нових умов.

Важкий тягар через розлучення падає на дітей, зумовлюючи важку душевну травму, труднощі у стосунках з вітчимою або мачухою. Особливої ваги набуває дана проблема для підлітків, посилюючись унаслідок специфічних психологічних особливостей даного вікового періоду.

Мета дослідження полягає в аналізі специфіки впливу сім'ї повторного шлюбу на розвиток ціннісно-смыслової сфери особистості підлітків.

Аналіз результатів дослідження. За результатами дослідження особливостей ціннісно-смыслової сфери особистості підлітків з сімей повторного шлюбу констатовано вплив на зазначене утворення внутрішньосімейних взаємовідносин, які склалися між дітьми та нерідними батьками.

У дослідженні взяли участь 415 дітей віком 14-15 років – 182 дівчинки (43,9%) та 233 хлопчики (56,1%), з них – 296 дітей (71,3%) із сімей першого шлюбу, 119 дітей (28,7%) – повторного. Дослідження проводилося на базі шкіл №№ 15, 21, 41 м. Сімферополя, № 21 м. Вінниці, гімназії № 109 у м. Києві.